

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

XXIII. De Prudentia quæ sibi sabet.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

nomine prolata, sibi excidere pati, quæ alium arripere, & iis uti, quis expetit, ut inde alterum irretiat, & subruat. Noveram duos, pro officio *Secretarij*, tempore *Regina Elizabethæ*, competitores: qui tamē se invicem amice tractabant: quippe de negotio ipso competitionis suæ sapius conferebant. Atque alter ipsorum dicebat, *Fieri Secretarium in declinatione Monarchia*, rem esse haud parvi periculi; seque illud genus honoris minime ambire: Alter statim verba illa, callide prolata, bona fide arripuit, & cū amicis suis nonnullis libere sermones conferuit, dicens, se in *declinatione Monarchia muneris Secretarij* ambitiosum esse non debere. Prior ille occasione usus est, eaq; verba ut ad *Reginæ* aures pervenirent, tanquam scilicet ab altero prolata, curavit: Quæ indignata circa illa verba, in *Declinatione Monarchia*, cum ipsa se vigentem reputaret, posterioris illius competitionem nunquam postea admisit.

Est *Astutia* quoddam genus, quod *Anglico* proverbio, *Felem in aheno vertere*, satis absurde dicitur: cum ea verba, quæ quis apud alium proferat, imputat Colloquenti, tanquam ab ipso prolata. Et, ut verum dicamus, cum talia aliqua verba inter duos agitata fuerint, difficile est probare & verificare, ab utro primum inceperint.

Est *artificium* in usu, ut quis in alios spicula quædam obliquè torqueat, iustificando se ipsum per negativas: utpote dicendo: Hoc ego non facio; ut *Tigellinus* fecit, *Burrhum* sugillando; *Se non averràs spes, sed incolumitatem Imperatoris, simpliciter spectare*.

Nonnulli in promptu habent tot *Narrationes & Historias*, ut nihil sit quod insinuare cupiunt, quin id *Historiola* aliqua involvere possint; Unde & se magis in tuto continent, quasi nihil diserte affirmantes, & rem ipsam majore cum voluptate spargi efficiunt.

Bonum est *Astutia* genus, ut quis responsum, quod obtinere cupit, conceptis verbis proponat. Etenim alteram partem minus hæere facit.

Mirum est cernere, quamdiu nonnulli occasionem captent, dicendi illud, quod proferre cupiunt & quanto circuitu uti sustineant; & quot alia attingere, ut quo volunt perveniant. Res certe hæc, magna patientia, sed multi usus.

Improvisa, & audax Quæstio, aliquando hominem deprehendit, & detegit. Simile quiddam evenit cuidam, qui nomen mutaverat, & in *Templo Divi Pauli* obambulans, fuit ab alio, per nomen suum verum, à tergo compellatus; ad quod statim retrospexit. Verum merces hæc pusilla. & *Astutia* minores, sunt infinita. Neque male factum esset, si quis earum conficeret uberiorem Catalogum; Quoniam nihil rebus obest magis, quam quod *Astuti* recipiantur pro *Prudentibus*.

Illud pro certo habendum, nonnullas negotiorum periodos & pausas nosse, qui in ipsorum viscera & interiora penetrare nequeunt: ut reperiuntur & des nonnulla, quæ gradus noctæ sunt commodos, & anticameras, sed absq; cubiculo aliquo pulchriore. Itaq; tales videbis in *Conclusionibus Deliberationum* commodos quosdam exitus reperire; Ad rem vero examinandam, & disceptandam, nullo modo sufficere. Attamen, sæpenumero ex hac re existimationem quandam aucupantur; veluti ingenia, quæ ad decernendum potius quam disputan-

dum sunt aptiora. Sunt qui magis innituntur *dolis*, quos alii struunt, quam *consiliis* solidis & sanis; sed *Salomon* ait: *Prudens advertit ad gressus suos; Stultus advertit ad dolos*.

XXIII.

DE PRUDENTIA QUÆ SIBI SAPIT.

Formica animalculum sibi sapiens, sed in horto nocivum. Et sane fit, ut qui sui nimium amantes sunt, Reipublice noceant. Partire itaque moderate inter amorem Tui ipsius, & amorem Reipublicæ: Atq; ita tibi sis proximus, ut in alios non sis injurius: præsertim, in *Regem* tuum, aut *Patriam*. Centrū plane ignobile est actionum hominis cuiuspiam, *Commodum proprium*. Recte terrestrem naturam sapit. Terra enim suo stat fixa Centro; ubi quæ affinia Cælestibus sunt omnia, moventur super Centrum alterius, cui benefaciunt. *Ad se omnina referre*, tolerabilis est in *Viris Principibus*; Quia ipsi intra personam suam non consistunt; sed publico periculo, & fortuna, degunt. Verum in *ferro Principis*, aut *cive Reipub.* res est perniciosissima. Etenim negotia publica universa, quæ ab id genus homine expediuntur, ad fines proprios flectuntur; quos necesse est *Eccentricos* sæpe esse, ad fines Domini, sive Status sui. Eligant itaque *Principes*, & Status, ministros & servos, qui hac nota non maculantur, nisi velint res suas accessorii tantū loco esse. Imo quod hūc effectū reddit magis exitiosum, illud est; Quod amittitur plane rerū analogia. Satis enim iniquū esset, si *boni* servi præferatur *bono* Domini; sed adhuc longe iniquius est, cū *exiguū bonum* servi antefertur *magno bono* Domini. Verū tamen id sæpius factum est, per *Officiarios* pravos; veluti *Thesaurarios, Legatos, Duces*, & alios servos aut ministros infideles & improbos: Qui globulo suo pondus addunt finium suorum minorum, quod eum in transversum inclinet utilitas Domini sui, in rebus gravioribus & magni momenti. Et plerumq; commodum, quod ejusmodi servi ad se attrahant, est pro modulo fortunæ propriæ; at detrimentum, quocum permulent commodū illud, est pro modulo fortunæ Domini sui. Siquidē *Philantrorum* istiusmodi ingenij patitur, ut non morentur domum proximam incendere, pro re nihilo majore quam ad *assanda ova sua*. Veruntamen hujusmodi ministri, haud raro apud *Viros potentes* gratia polent: Quia illis jucunda procurant sibi utilia: Atq; utriusvis rei causa fortunam Domini sui prodent.

Prudentia quæ sibi uni sapit, in plurimis ejus ramis res sane depravata. Assimilanda *Sapientia* *foricum*, qui domum aliquam pro certo deferent paulo ante ruinam: *Sapientia* *vulpis*, quæ *raconem* è domo expellit, quam sibi defodit, non illi: *Sapientia* *Crocodyli*, qui lacrymas emittit cum devorare cupit. Verum illud in primis observatione meretur; Quod hujusmodi homines, qui (ut *Cicero* loquitur de *Pompejo*) *sui sunt amantes sine rivali*, sæpenumero infortunati sint: Cumq; sibi, per totam vitam, sacrificaverint, in exitu sacrificant *Inconstantia* fortunæ, cujus alas sperabant se pulchra illa *sapientia* sua præcidisse.

XXIV.

DE INNOVATIONIBUS.

Sicut partes recens editi informes sunt; sic videre est in *novis institutis*, quæ sunt partus temporis. Veruntamē, ut qui in familiam suam honores primi introducunt, posteris suis plerumque dignitate prælu-